

MAGT & SPIN

BØGER OG FILM UDVALGT AF NIELS KRAUSE-KJÆR

Politisk satire

En gang var politisk satire forbeholdt Ulf Pilgaard i Cirkusrevyen, og politik havde det bedst i langhårede programmer på PI. Ordentlige romaner handlede om menneskers relationer og navlepilleri i forskellige udgaver. Bøger om politik udkom derimod i små og som regel ulæselige oplag på universiteterne. Film om emnet var noget, amerikanerne tog sig af. Til gengæld havde vi Olsen Banden og senere hverdagsdramaer med Paprika Steen & co. i forskellige variationer.

Sådan er det ikke mere.

Politik er begyndt at fylde. For politik har det hele, hvis man bare giver lov. Lige fra menneskelige relationer, magt, næstekærlighed, hensyn, uenighed, tab og sejre til masser af navlepilleri, visioner, satire, sex og drømme.

I Danmark har 11. september 2001, Anders Fogh Rasmussens borgerlige regering nogle måneder senere og Danmarks formelle deltagelse i Irak-krigen været med til at politisere det offentlige rum. Forfattere som Inge Eriksen („Citrontræet“), Ib Michael („Grill“) og Lars Bonnevie („Ingen Tvivl“) har altid været politiske. Men det er som om, der er kommet mere syre i tasterne efter regeringsskiftet. Udviklingen påvirker også mere direkte litteratur, faglitteratur, film og dokumentarfilm. Fortalt på den rigtige måde er politik blevet populært.

Danske romaner

De fleste kvinder er vilde med hende, mens rigtig mange mænd har haft det lidt problematisk med **Hanne-Vibeke Holst**. Det er der ingen grund til. Hun skriver let, er engageret, tør og sætter sig selv på spil. „**Kronprinsessen**“ er et rigtig godt sted at starte, hvis man vil ind i den politiske verden på litteraturens præmisser. DR Drama begik en af sine få fejl og lod svenskerne om den fremragende filmatisering af en ung, idealistisk kvindes pludselige opstigen til ministerpost og magtkampe. Det bliver så også svenskerne, der skal filmatisere efterfølgeren „**Kongemordet**“, der nok handler om vold mod kvinder, men graver videre i de politiske mekanismer. Denne gang om en magtkamp i et parti, der ligner et socialdemokrati, vi har hørt om. Vi venter spændt på den tredje roman. Vi venter også spændt på filmatiseringen af **Olav Hergels** roste debutroman „**Flygtningen**“. Forfatteren er i dag journalist på dagbladet Politiken og har skrevet en indigneret thriller om dansk flygtningepolitik. I historien genkender man konturerne af præsten og

politikeren Søren Krarup, københavnske chefredaktører og andre aktører fra virkelighedens verden. Lidt doserende, men skarpt og satirisk, så det tilgiver man gerne denne pageturner. Genren kaldes af nogle for nyrealisme. Altså at virkeligheden klædes i skønlitterære klæder og foldes ud som en hel historie. **Helge Sørensen** har i romanen „**Spin**“ tilført genren en dosis satire, når han lader managementkonsulenten Hermann surfe på nettet og derved hvirvles ind i et spil om politik og medier. **Flemming Chr. Nielsen** dyrker i „**Nytårstalen**“ den satiriske nyrealisme ud i det absurde, når han lader den politiske virkelighed ramme afskedigede specialarbejder Johnny Poulsen fra Skjern. Så kommer vi ikke længere ud. Og dog. I **Nis Jakobs** roman „**Mesteren fra Mors**“ ændres genren til hyperrealisme. Her er der ingen grænser for seksuelle udskejelser, overskruede scener og mærkelige politikere. Vi er – helt – på den anden side af virkelighedens verden, men det er ofte først derude, vi ser den i nye perspektiver.

Niels Krause-Kjærs egne bøger

Kongekabale

Forlægget til „en af de allerbedste spændingsfilm, der er lavet i Danmark i mange år“. Den idealistiske Christiansborgjournalist opdager først sent, at han bliver misbrugt i en beskidt magtkamp mellem to kandidater til lederposten i Det Demokratiske Parti.

Tilskueren

Jørgen Skovby er en nidkær administrator af avisens kartotek over byens kendte personer. En dag er der indbrud på redaktionen, arkivet er rodet igennem og en stærkt borgerlig fremtid trues af en stærkt venstreorienteret fortid.

Den politiske landsby

Debatbog om det papirløse ægteskab mellem journalister og politikere på Christiansborg. Om historier, der blev skrevet, men som ikke burde skrives og vice versa. Bogen er krydret med insidehistorier fra en hel special arbejdsplads.

Imperator

Skrevet af René Offersen i samarbejde med Niels Krause-Kjær. René Offersen var Peter Brixtoftes forsvarsadvokat i Byretten. Bogen handler ikke om Brixtoftes skyld eller uskyld, men om alle mod én, retssikkerhed og politik.

Udenlandske bøger

Uden for landets grænser har svenske **Jan Guillou** boltret sig med aktuelle politiske romaner i årtier. Coq Rouge-serien er netop genoplivet med romanen „**Madame Terror**“, som naturligvis handler om terror og Mellemosten. Endnu engang lader Guillou sin agent Hamilton stikke et personligt og underholdende barometer ned i svensk politik og hykleri. Helt så galt er det ikke med den tidligere Newsweek-journalist **Joe Klein**. Han fulgte i begyndelsen af 1990erne en Arkansas-governørs kamp for at blive præsident. Det blev til romanen „**Primary Colors**“, som er et must, hvis man vil forstå amerikansk politik. Den er begavet, underholdende og tankevækkende i sin beskrivelse af spin, politisk dobbeltmoral, politisk anstændighed og mediernes spil. Bogen – på dansk „**Præsidentkandidaten**“ – blev i 1998 til en Mike Nichols-film med John Travolta i hovedrollen, som hvad der kun kan være Bill Clinton. Hverken bogen eller filmen kan undværes. Bill Clintons præsidentperiode udløste en bølge af bøger for og imod. For hans efterfølger George Bush er det nærmest blevet til en flodbølge anført af ikke mindst **Michael Moore**, der både i bøger og på film – senest „**Fahrenheit 9/11**“ om baggrunden for Bush-regeringens invasion af Irak – står som en af de mest indædte. De færreste pro-Bush bøger har nået det europæiske marked. Det er formentlig vurderingen, at de ikke vil sælge så meget. **James Moore** og **Wayne Slater** er

journalister og bestemt ikke begejstrede for deres præsident. Ved at læse deres bog „**Hjernen bag Bush**“ – mere mundret på originaltitlen „**Bush's Brain**“ – forstår man hvorfor. Her fortælles historien om den politiske ingeniør, spindoktor, superkyniker og nærmeste strategiske rådgiver til verdens mægtigste mand – Karl Rove. Læs den ikke før, du skal sove!

Hele spindoktor-fænomenet sejlede i 1990erne fra staterne til Storbritannien, inden det ramte kontinentet. **Nicholas Jones**, politisk journalist på BBC gennem en årrække, har skrevet to væsentlige bøger om Blair-fænomenet. „**The Control Freaks**“ og „**Sultans of Spins**“ er for alle, der ikke bare vil vide mere, men også forstå.

Læs også

Jan Bondeson: **Blodspor i sneen**

Jens Christian Grøndahl: **Røde Hænder**

Maja Lee Langvad: **Find Holger Danske**

Niels-Ole Rasmussen: **Kongen af Ragnarok**

Uffe Ellemann-Jensen: **Fodfejl**

Morten Pihl og Jakob Priess-Sørensen:
Brixtofte – Historien om en afsløring

Susanne Hegelund og Peter Mose:
Håndbog for statsministre

Bo Bredsgaard Lund og Mads Christian Esbensen:
Samtaler om spin – Insideberetninger om medier og politik

Faglitteratur

Noget faglitteratur er som hakkelse, der skal ned. Andet læses som årgangsrødvin. En af de fineste årgange er **Bettina Heltbergs** erindringsbilleder „**Hvor der handles**“ om formandsvalget i Socialdemokratiet i 1992, hvor hendes eksmand Svend Auken blev ofret i kampen for magten. Hvad man kunne have frygtet ville være et bittert partsindlæg og nogle hug til eksmanden, viste sig at være en poetisk, skarp og klog fortælling om et liv med politik og med evige henvisninger til den Shakespeare, Bettina Heltberg kender og forstår som få. Bogen er en halv snes år gammel, men vil kunne læses med udbytte til hver en tid. Slaget mellem Nystrup og Auken i 1992 har i det hele taget med rette været omdrejningspunkt for en række bøger. Tidligere trafikminister og Auken-støtte **Jakob Buksti** har f.eks. udgivet „**Ånden fra Finderup**“. Trods den noget svulstige titel er den et begavet om end noget detaljeret partsindlæg, som gør særligt interesserede læsere klogere på opgøret, Socialdemokratiet og politik i al almindelighed. Det samme kan siges om Weekendavisens journalist **Hans Mortensen**, der med bogen „**De fantastiske fire**“ fortæller historien om tredive år med Ritt Bjerregaard, Svend Auken, Mogens Lykkesøft og Poul Nystrup Rasmussen. En politisk guldgeneration, der blev hinandens skæbner og måske sled hinanden op til sidst. Politik handler i det hele taget om magt, lidenskab og visioner. Det viser **Bo Lidegaard** i sine to pragtbind „**Krag**“ om den socialdemokratiske samfundsarkitekt Jens Otto Krag. Historien om Krag er historien om den danske velfærdsstats opbygning fra Anden Verdenskrig og frem til oliekriserne i 1970erne. Det er muligt at svinge uden om Bo Lidegaard, men det vil ikke være seriøst.

Hvis man vil forstå nogle af de politiske ændringer, der bevæger sig under overfladen i disse år, vil det heller ikke være seriøst at springe over **Ralf Pittelkows** bog „**Det personlige samfund**“. Her laves med kirurgisk præcision det snit i tidsånden, som ikke alle politikere endnu helt har forstået. Bogens titel siger det næsten selv. Det samme kan siges om „**Det ny systemskifte**“ skrevet af triumviratet **Henrik Dahl, Christine Antorini og Lars Goldschmidt**. Sidste århundrede var interessefællesskabernes periode. Under det nye system fylder værdifællesskaber langt mere, og ikke alle partier er endnu forberedt på den virkelighed, skriver de tre iagttagere. De giver et pædagogisk og provokerende bud på, hvilke nye politiske partier, der kunne rumme den nye befolkning og tidsånd. Indtil da må vi nøjes med de gamle politikere og den i disse år mest magtfulde portrætteres suverænt af **Anne Sofie Kragh** i „**Fogh – historien om en statsminister**“. Her fortælles historien om en helt usædvanlig streng barndom og om en statsminister, der pudser hver enkelt vindrue, inden den puttes i munden, selv om personalet på Marienborg har vasket dem i forvejen. Man ved jo aldrig ... Men Anders Fogh Rasmussen kan sin Machiavelli – magtens teoretiker nummer ét, som i 1512 i „**Fyrsten**“ beskrev hvordan den rå magt udfoldes og stækkes. **Per Stig Møller** behandler i sin bog „**Magt og Afmagt**“ teori og praksis i den blodige og samtidig så fascinerende disciplin på en måde, så alle forstår.

film

I 1977 spillede Jens Okking i „**Skytten**“ en borger, der truede med at skyde fodboldspilleren Allan Simonsen i Idrætsparken, hvis ikke politikerne lukkede Barsebäck. Knap tredive år senere er atomkraftværket næsten lukket og filmen blev i næsten lige så lang tid stående alene som politisk thriller made in Denmark. Hverken kunstnerisk eller økonomisk gav den anledning til opfølgning før instruktøren **Nikolaj Arcel** og Nimbus Film i 2004 lavede „**Kongekabale**“. Selskabet var forberedt på en smal film – mænd, politik, slips og Christiansborg lugter ikke af Blockbuster. Knap 600.000 biografbilletter senere er det pludselig blevet en genre, som andre tør kaste sig over.

Per Fly leger i „**Drabet**“ med den politiske verden og ekstremisme i modsætning til socialrealismen i „**Bænken**“ og overklasseportrættet i „**Arven**“. Instruktøren **Åke Sandgren** lader i „**Fluerne på Væggen**“ sagen om Farum kommune og eksborgmester Peter Brixtofte være omdrejningspunkt for en anderledes og lettere eksperimenterende film. Ganske vellykket og godt spillet af Trine Dyrholm og Lars Brygmann. Den politiske thriller er endelig ved at bide sig fast herhjemme.

I USA og England har man til gengæld dyrket og forfinet genren i årtier. Det er håbløst at nævne dem, for hvor skal man starte (det er i øvrigt let nok: „**Alle Præsidentens Mænd**“ om Watergateskandalen) og hvor skal man slutte (det er faktisk også let – lige i øjeblikket er sidste skud den forrygende politiske satire „**Thank you for smoking**“ baseret på Christopher Buckleys mere end ti år gamle roman af samme navn). En enkelt film derimellem bør fremhæves. Det er „**Wag the Dog**“ (uhjælpeligt på dansk: „Når hunden logrer med halen“) med Dustin Hoffman og Robert de Niro. Filmen er politisk satire på højt plan om, hvordan spindoktorer lader USA indlede en virtuel krig mod Albanien for at aflede offentlighedens opmærksomhed mod en skandale om, at præsidenten har været alene med en pigespejder i Det Ovale Kontor. Filmen fik i øvrigt premiere samtidig med, at Bill Clinton blev taget med bukserne nede sammen med en praktikant og kort efter sendte missiler ind over Bagdad!

Dokumentarfilm

Når det gælder politiske dokumentarfilm er der kun ét sted at begynde: „**The War Room**“. Gennem et år følger kameraet staben bag Bill Clintons første præsidentkampagne. Filmen er en prisbelønnet klassiker med de første spindoktor-superstjerner James Carville og George Stephanopoulos i hovedrollerne. Metoderne blev efterfulgt af spindoktorer i resten af verden, og dokumentarformen tjente som inspiration til bl.a. filmen „**Kandidaterne**“, som fulgte Poul Nyrup Rasmussen og Uffe Ellemann-Jensen ved folketingsvalget i 1998. Senere gjorde Christoffer Guldbrandsens noget lignende i „**Fogh Bag Facaden**“ og „**Lykketoft Finale**“.

Find bøgerne og filmene på
www.bibliotek.dk

MAGT & SPIN

BØGER OG FILM UDVALGT AF NIELS KRAUSE-KJÆR